

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scala Jacob

Lindeborn, Jan

Antverpiæ, 1666

§. 10. De Opere Manuario.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49085](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49085)

Et hæc sunt quæ nobis de Rosario annotanda occurrerunt : quæ plura velit Dominicanorum Libellos passim obvios consulat , & ex iis *Vincentii Hensbergh* *geestelijcke Gheselaer van Maria* / & *de Ponte* p. 5. Med. 38. ubi de eo multis agit.

Quæcunque autem illud eâ formulâ recitaverit, quæque acceptæ gratiæ collaborarit, nam ut habet *S. Ambrosius* : *id, quod oras, mores tui loquantur, fides adjuvet, opera commendent* : ea certè gratum Virgini cultum exhibuerit ejusq; patrocinium sibi meritò polliceatur, quod incassum sperat, cui nulla aut exigua profectus cura, *circumdabunt enim eam flores Rosarum & Lilia Convallium*, canit Ecclesia in ejus Assumptionis solemnibus, cujus vox : *In plenitudine Sanctorum detentio mea.*

*Exhortat.
ad Virginiem.*

§. X.

De Opere Manuario.

Non est Virginum omnium citra ullam aliam Occupationem Exercitiis spiritualibus solummodo vacare : Neque licet omnibus esse *Marias*, at plurimæ in Ordinem *Marthæ* rediguntur, & ad Ministeria, ad Mercimonia, ad Opificia compelluntur : quibus autem hæc fors obtigit, non est quod doleant vices suas, siquidem compatiuntur se mutuo labores spirituales & corporales : imò hoc quibusdam sui temporis Monachis cum à Majorum suorum moribus degeneres illis sine his vacare vellent, (iis namque semper proprium fuit *psallere*, & ne quemquam gravarent, *laborare*) integro Tractatu de Ope-

Tom. 3.

re

re *Monachorum* intitulo præscribit D. Augustinus: nec suæ Societati in utraque Germania ante exortas nuper hæreses olim florentissimæ, quemquam inferebant *Fratres*, cui non propositum labores manuum suarum manducare, & in sudore vultus sui, non alieno, sed suo pane vesci. Verùm quid nobis cum illis Monachis, qui modò eos æmulati, quos culpatus Hypponenſis Præſul, & labores exosi, omnes petunt, omnes exigunt aut sumptus lucrosæ egestatis aut sumpta pretium sanctitatis. Hæc fortè offensiva sunt, sed nec à nobis attingenda, nisi nostris Virginibus laborantibus, ne cum Apostolo cuiquam gravamini sint, præferret P. Cæsarius Moniales pauperes, quas hic, etiam ex Lotharingia, & aliunde ex vicinis Provinciis quotidie ferè sentimus onerosas, & cum tam manifesto Castitatis earum periculo sæpius ingemimus mendicas. Aliæ certè sanctimoniales Bononienses, quarum Encomiasten agit S. Ambrosius. Nunc, inquit, canticis spiritualibus personant, nunc victum operibus exercent, liberalitatis quoque subsidium manu quærent. Liberalitatis subsidium non Liberales, non mendicando sed manu quærent Monachorum sui temporis studiosæ imitatrices, de quo lubet aliquos ex SS. Patribus audire, ne Laboribus nostratium insultent Mendicabula (quæ ex hisce Provinciis renovata sæpius summorum Pontificum. Mandata profligare hæctenus haudquaquam potuerunt) æquè ac Hæretici Catholicorum sanguisugæ. Orm jam sole (precibus scil. finitis) refert S. Chrysolomus, vadunt ad opus quisque suum, multum hinc proventum egentibus cumulantes. „ Nemo quicquam possidet proprium, de Cœnobitis scribit D. Augustinus.

Gabriel
Biel in
Tract. M.
S. de Vita
Fratrum.
Ps. 127:2
Gen. 3:19.
S. Aug. de
Opere Mo-
nacho-
rum.
1 Theſſ. 2:
9. & alibi
sæpius.
Virginis
speciosissi-
mæ c. 11.
L. 1. de
Virgin.

Tom. 5.
Hom. 56.
de Mo-
nach. Vi-
ta.

„gustinus, nemo cuiquam onerosus est: operantur
 „manibus ea, quibus & corpus pasci possit & à Deo
 „mens impediri non possit... sanè quicquid neces-
 „sario victui redundat (nam redundat plurimum ex
 „operibus manuum & epularum restrictione) tantâ
 „curâ egentibus distribuitur, quantâ non ab ipsis, qui
 „distribuunt, comparatum est. Nullo modo nam-
 „que satagunt ut hæc sibi abundant, sed omni mo-
 „do agunt, ut non apud se remaneat, quod abun-
 „daverit, usque adeò ut oneratas etiam naves in ea
 „loca mittant, quæ inopes incolunt. „ Patres nostri
 „in Ægypto & Thebaida, (inquit Mellifluus Bur-
 „gundio) sanctæ hujus vitæ ardentissimi æmulato-
 „res, in solitudinibus degentes, angustiati, af-
 „flicti, quibus dignus non erat mundus, ipsi sibi
 „Cellas ædificabant, in quibus tecti tantummodò
 „& circumsepti à turbine & à pluvia tutabantur, in
 „quibus heremiticæ frugalitatis deliciis affluentes
 „locupletabant multos ipsi egentes: quos quo no-
 „mine dignius appellem nescio, quàm homines cœ-
 „lestes aut Angelos terrestres, degentes in terris, sed
 „conversationem habentes in cœlis. Laborabant
 „manibus suis, & de labore suo pauperes pascebant
 „esurientes ipsi. De vastitate heremi Urbium car-
 „ceres alebant & infirmos, & in quibuslibet infir-
 „mitatibus positos sustentabant viventes de labore
 „suo & habitantes in labore manuum suarum. Quid
 „ad hæc dicemus nos non animales, sed animalia
 „terrena, adhærentes terræ & sensibus carnis nostræ,
 „in sensus carnis nostræ ambulantes, & ex aliorum
 „manibus pendentes? „ In Monasteriis Regionum
 „nostrarû (observat S. Bonaventura) cùm jam Men-

*L. I. de
 Moribus
 Eccl. Ca-
 thol. c. 31.*

*ad Fratres
 de Monte
 Dei.*

*L. I. de
 Profectu
 Religios.
 c. 38.*

M

dici-

dicitas invaluisse, nostris temporibus pauci stabiles Religiosi sunt respectu antiquorum in Ægypto, in quâ quandoque sub uno Governatore similia vel quinque millia morabantur, quietè viventes magis quàm nunc apud nos possint decem vel pauciores obedienter & concorditer gubernari, quia de labore manuum sustentati lata prædia & redditus amplos non requirebant, & erant tantùm operando colligentes victum, quem consumentes, nec superflua desiderantes, nec evagantes mendicando, vel adulando pro aliorum devotione, sed de propriis laboribus se & multos debiles & pauperes sustentabant, & labori manuum intentiorum & rixis & variis desideriis non permittebantur intendere: nec quilibet in peram suam reposuit acquisita & elaborata, sed sicut semetipsos pro Christo abnegaverant, & alterius imperio se subjecerant, ita & omnia quæ habebant: & quia hoc non strepitu clamoris, non secundùm propriam voluntatis arbitrium agebant, sed in summo silentio & quiete ad nutum Abbatis & Governorum suorum, ideò à spiritu devotionis non solum non impediabantur per operis instantiam, sed & plurimum promovebantur, cùm peracto quotidiano statuto labore operis reliquum temporis in lectione vel oratione solebant expendere, &c.

Sed ad Virgines regrediamur, quod iis modò solenne, id eis olim inculcatum à Tertulliano: *M. de ve-*
land. Virg. *nus lanis occupate, pedes domi figite:* congruentiam
 ejus in simili declarat S. Ambrosius l. 3. de Virgine
 Bonus agricola agrum vicibus exercet, vel, si non
 patitur otiosum, diversa alternat semina mutatis ut
 facti-

„fœtibus arva requiescant : Tu quoque Virgo pe-
 „ctoris tui colles diversis saltem feminibus fere ,
 „nunc alimoniis mediocribus, nunc jejuniis parcio-
 „ribus, lectione, Opere, prece, *ut commutatio laboris*
 „*induciæ sint quietis.* Hoc & D. Hieronymus ab
 iis exigit, non quas necessitas ad labores compel-
 lit, sed quas generis nobilitas censuumque opu-
 lentia iis merito eximeret : „Habeto lanam semper
 „in manibus, (scribit ad Demetriadem) vel stami-
 „nis pollice fila deducito vel ad torquenda subteg-
 „mina in alveolis fusa vertantur, aliorumque neta
 „aut in globum collige aut texenda compone... si
 „tantis operum varietatibus fueris occupata, nun-
 „quam dies tibi longi erunt, sed quamvis æstivis
 „tendantur solibus breves videbuntur in quibus ali-
 „quid operis prætermisum non est.... nec idcir-
 „cò tibi ab opere cessandum est, quia Deo propitio
 „nullâ re indiges, sed ideò cum omnibus laboran-
 „dum est, ut per occasionem operis nihil aliud co-
 „gites, nisi quod ad Domini pertinet servitutum.
 „Simpliciter loquar: quamvis omnem censum tuum
 „in pauperes distribuas, nihil apud Christum erit
 „pretiosius, nisi quod manibus tuis ipsa confeceris
 „vel in usus proprios, vel in exemplum Virginum
 „cæterarum, vel quod aviæ matrique offeras majo-
 „ra ab eis in refectionem pauperum pretia receptura.
 Hæc S. Doctor, quocum ego moneo quamlibet ve- *Epist. 4.*
 strum : *Facito aliquid operis, ut te semper diabolus in-* *ad Rustic.*
veniat occupatam. Sis semper diligens non sollicita
 Martha, id namque in Evangelio culpatum, sed &
 Mariæ præsentiam & auxilium liberè exposce, quæ,
 licet turbatam erga plurima negligat, socialem tamen

se libentissimè præbet operanti diligenter. „ A spiritalibus exercitiis in corporalia nunquam longè, vel in totum recedatur; sed facilè ad ea posse redire, animus assuescat, & cum illis se mutuet, istis semper inhæreat: non vir propter mulierem, sed mulier propter virum, nec spiritualia propter carnalia, sed carnalia propter spiritualia. Habet S. Bernardus ad Fratres de Monte Dei.

Hujus praxin desideras? eam breviter excipe seu potiùs ab Angelis disce, quorum æmula ex sæpè di-

L. de Virg. ctis est vita tua, *ô Continentia Angelorum vita!* ex-
Heb. 1: clamat D. Athanasius: hi, licèt *in ministerium missi*
 14. (ex Apostolo) *propter eos qui hæreditatem capient futu-*
Matt. 18: *lutis, tamen in cælis semper vident faciem Patris*
 10. *mei, qui in cælis est,* ait Christus Dominus. Hos imi-
1 Cor. 10: tare tam in exequendo tuo ministerio & opere, eo-
 31. *Coloss.* que juxta Apostoli præscriptum piâ intentione in
 3: 17. Deum referendo, de qua videri poterit Rodriguez:
p. 1. Tract. quam sub opere ipso piis animum tuum cogitationi-
 3. c. 7. & bus elevando ad Deum: ex quo capite Virgini post
seqq. hoc encomium: „ Annon planè Angelicum, quam
 carnis vinculis alligata sit non modo carni con-
 sentaneo vivere, sed naturâ ipsâ excelsiorem esse?
Tom. 1. præscribit D. Gregorius Nazianzenus. „ Totâ
Orat. 31. animâ, *ô Virgo ad Deum intensa esto ... videtis,*
 aquarum profluvia plumbeis canalibus inclusa,
 quæ, propterea quòd nimium comprimuntur at-
 que ad unum feruntur, adeò plerumque ab aquæ
 natura excedunt, ut quòd retrò impellitur sursum
 semper tendat? consimili modo si amorem
 strinxeris totaque Deo conjuncta fueris, sursum
 tendes, nunquam humi prolaberis, nec difflues, totâ

„ta Christi manebis, quousque Christum quoque
 „Sponsum tuum videas. Occupentur manus, oc-
 cupetur & animus: illæ in iis quæ corpus, hic in iis
 quæ animam tuam concernunt: Marthæ collabo-
 ret Maria. „An ignoramus (contra Monachos la-
 „borem detrectantes scribit S. Augustinus) Opifi- *de Opere*
 „ces quibus vanitatibus & plerumque etiam turpi- *Monach.*
 „tudinibus theatricarum fabularum donent corda
 „& linguas, cùm manus ab opere non recedant?
 „quid ergò impedit servum Dei manibus operantem
 „in Lege Domini meditari & psallere nomini Do-
 „mini altissimi?

Intende itaque labori tuo atque attende, sed &
 juxta regulam S. Hieronymi: *Per occasionem operis* *Epist. ad*
nihil aliud cogites, nisi quod ad Domini pertinet servi- *Demetr.*
tutem: etenim Virgo cogitat quæ Domini sunt, quo-
modo placeat Deo, non modò dum vacat exercitiis
 spiritualibus, sed & dum distinetur occupationibus
 corporalibus, & occasionem id cogitandi desumit
 ex ipso, quod agit, opere.

Fila ducit? lubet enim ejus opera percurrere, con-
 siderat quot vicibus linum tractari debeat, quidque
 requiratur, ut ex eo fiat tela candida apta usui huma-
 no: cùmque *byssinum justificationes sunt Sanctorum: Apoc. 19:*
 inde colligit quæ & quanta requirantur ut perfectio- 8.
 nis byssinum perficiatur, seseque operi seriò appli-
 candi (si eum non habuerit hactenus) animum con-
 cipit, vel (si eum habeat) eidem strenuò insisten-
 di: *Manum suam misit ad fortia, & digiti ejus appre-*
benderunt fusum, ait Proverbiastes. „Nam venerunt *cap. 31.*
 „nuptiæ Agni, & uxor ejus præparavit se: & da- *vers. 19.*
 „tum est illi, ut cooperiat se byssino splendenti &

2. 19. v. 8. candido, habet Apocalypsis S. Joannis. Nota, datum est illi, ut cooperiat se byssino splendenti & candido, non modò præceptum sed & auxili-
lium.

Limbo contextit? animo volvit, solùm esse ad or-
natum, continuò sequendam oppositam normam,
non confundendos, sed suas habere vices singulos
globulos: unde progreditur ad considerandum &
animæ similem esse ornatum ex Psalmo 44. *Omnis
gloria ejus filia Regis ab intus in simbriis aureis circum-
amicta varietatibus.* Regulam autem esse normam
quam sequatur, suaque Exercitia instrumenta qui-
bus eum efficiat, ideoque ea accuratè observanda, nec
confundenda vel negligenda.

Textit? dum, ne hiatus sit in opere, filum filo vi-
det intexi, contemplatur in eo virtutum omnium
necessariam connexionem, ut enim ait D. Augusti-
nus: *Qui unam virtutem habuerit, habet omnes: &
omnes desunt, cui una defuerit: ideoque à quibus vi-
debitur Deus Deorum in Sion, ibunt de virtute in vir-
tutem.* Unde omne peccatum, quod quasi error est,
sibi interdicens ad prudentiam & continuum virtutum
studium se exacuit.

Sartricem agit? ut partes dissutas connectit, sic
& animam suam suspirat connecti Deo: sed ut videt
illas debere sibi invicem proportionari, sic & propo-
situm format ac fovet amovendi impedimenta om-
nia, quò minùs suo Dilecto copuletur. Dum in-
dumenta corpori parat, animam non negligendam
contemplatur, sed eam imitando, quæ *quæsitur limum
& lanam, & operata est consilio manuum suarum,* in-
teriores & exteriores virtutum induvias eidem me-
dita-

Proverb.
31: 13.

ditatur, ait namque Apostolus: „In hoc ingemiscimus, habitationem nostram, quæ de cælis est, superindui cupientes: si tamen vestiti non nudi inveniamur: quia ex D. Augustino, *Non tunicas inspecturi sumus in regno cælorum, sed vestis cujuscumq[ue] fulgor justitiæ deputabitur.* Monet proinde apud eundem Autor Epistolæ ad Demetriadem Virginem: „Non te earum exempla decipiant, quæ sibi in sola castitate plaudentes, ut post suas voluntates eant, Dei voluntatem abjiciunt: quæ perpetuæ castitatis bonum non cum justitiâ, sed pro justitia offerre volunt, & in compensatione peccatorum præmium Virginitatis annumerant, atque pro præmio impunitatem petunt: vel certè impudentiori vecordia coronandas esse se putant & in Regno Cælorum cæteris præferendas, quæ sibi transgressione mandatorum aditum clausere cælorum. Dum autem detritas vel laceras refarcit, de reficiendo commonetur quicquid in animæ vestitu vel infirmitate animi contritum vel motibus passionum dilaceratum est, suggerente Apostolo: *Renovamini spiritu mentis vestræ:* seu potius, ne reparatione indigeat, sollicitæ sui custodiæ propositum concipit: „Respi-

2 Cor. 5:

2. § 3.

in Ps. 81.

Epist. 142.

c. 10.

Eph. 4:

23.

Ibid. c. 19

quæ sita auro gemma majori sollicitudine possi-
detur, & generaliter grandi curâ magna quæque,
servantur: unde & tu, si teipsam benè custodire,
cupis, debes honorem tuum semper pretiumque,
cogitare; tantò enim se unusquisque negligens,
tius utitur, quantò se existimat viliores.

Aliorum ministerio est mancipata? ex obsequiis,
quæ illi exigunt, colligit quale obsequium debeat
summo Patrifamilias, atque ad illud impendendum
continuum habet motivum: si namque illi volunta-
ti imò & nutibus suis, quia temporalem mercedem
addixerunt, exactam obedientiam velint, exactiorem
inde colligit deberi, & quia debetur, exhibet ei qui
pollicetur cœlestem: non vult tamen esse Mercenaria:

in Ps. 72. „ Qui enim Christum sequitur (præscribit S. Am-
brosius) non præmio ducitur ad perfectionem,
sed perfectione consummatur ad præmium: imi-
tatores enim Christi non propter spem boni sunt,
sed pro amore virtutis: Christus enim per natu-
ram bonus non propter præmii cupiditatem, ideò
passus est, quia benefacere eum delectavit, non
quia incrementum gloriæ ex sua Passione quære-
bat: ideo qui illum imitari cupit, non quid sibi
sed quid aliis profit operetur.

Ps. 50:4. Lintea lavat, suppellectilia aut domum emundat
fordes, quas everrit, ac maculæ, quas eluit, eam do-
cent animæ fordes & maculas expurgare: orat inte-
rim cum Psalte: *Amplius lava me ab iniquitate mea
& à peccato meo munda me.* Amat namque ille anima-
nitorem & splendorem, & quia ille amat, amat & il-
la; ideòque labor corporalis prototypon est quod
illâ imitetur in ea expurganda.

Circa focum & in culina occupatur? ruminat illud Salvatoris: *Meus cibus est ut faciam voluntatem* Joan. 4: *ejus, qui misit me, ut perficiam opus ejus.* Optatque ut ³⁴ idem & illa dicere possit. Vel illud: *Beati qui* Matth. 5: *esuriunt & sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabun-* vers. 6. *tur, ideóque in se hanc famem & sitim nititur excitare.* Vel ejusdem ineffabilem charitatem Euchari- stiam in animæ cibum instituentis. Vel quid aliud.

Exercet Mercimonia? subinde recogitat, quod à Domino bona sua servis distribuenti dictum: *Negotiamini dum venio; & quomodo redux jussit voca-* Luc. 19: *ri servos quibus dedit pecuniam, ut sciret quantum quis-* 13. *que negotiatus esset.* Et quia pecuniam hanc novit esse ^{vers. 15.} Dei gratiam & dona, quibus etiam ipsa cumulata est, data ad lucrum, ex mercaturâ suâ praxin spiri- tualis addiscit, certa futurum aliquando tempus „reddendæ rationis, „Quia is, (inquit D. Grego- *Hom. 9.* *rius)* qui nunc piè spiritualia bona tribuit, distri- *in Evang.* „ctè in judicio merita exquirat: quid quisque acce- „perit, considerat; quod lucrum de acceptis repor- „tet, pensat.

Sed quia animam varietas oblectat, modò ali- quid ex Psalmis quod in lectione Horarum te præ re- liquis affecit: modò quippiam ex matutina Medita- tione: modò quiddam ex audita concione revolves: modò etiam eas cogitationes fovebis, quas tuus tibi inspirat Dilectus atque ex iis pios in te elicies affectus atque aspirationes, quas & sine præ- via consideratione sæpiùs iterare poteris, de quo *Ad Pro-* S. Augustinus: „Dicuntur fratres in Ægypto cre- *bam de* „bras quidem habere orationes, sed eas tamen bre- *Modo o-* „viffimas & raptim quodammodo jaculatas, ne illa *randi.* *Epist. 121.* *vigi-*

vigilanter erecta, quæ oranti plurimum necessaria est, per productiores moras evanescat atque hebetetur intentio. Ut enim optimè solvit qui auro, sic, qui precatione brevi: hæc ut aurum pondere non mole præstat.

Itaque Filiæ meæ, cùm audiam sæpiùs vos quæ-
 rulas de temporis defectu pro exercitiis spiritualibus
 & de impedimentis quæ ab iis vos avocent, præ-
 scriptam vobis hanc praxin servate, quâ tempus
 redimatis: eam nullæ occupationes poterunt impe-
 dire, in qua totum devotionis negotium consti-
 tuit B. Franciscus Salesius *Introduc.* p. 2. c. 13. In
 hospitio Jesu Sorores sunt & esse debent Martha &
 Maria, cùmque illa satagit circa suum ministerium,
 hæc Jesu se sociam præbet: mutua earum est exhor-
 tatio: *Levemus corda nostra cum manibus ad Deum*
 Qui orat & laborat (juxta D. Bernardum) cor le-
 vat ad Deum cum manibus: qui verò orat & non
 laborat, cor levat ad Deum & non manus: qui au-
 tem laborat & non orat, manus levat ad Deum &
 non cor. Igitur necesse est nobis cor in oratione ad
 Deum levare, & manus cum operatione ad Deum
 extendere.

Thren. 3:
 41.
*L. de mo-
 do benè
 vivendi,
 Serm. 51.*

§. XI.

De Libro Spirituali.

EX mutabilitate Mundus subsistit, si namque
 aër nunquam serenus semper plueret, vel sine
 pluvia semper rideret, & sic de cæteris, sterilis om-
 ninò foret terra: homo, quem *μικροχρόσιμον* dixere
 Veteres